

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

Klasa: 713-01/10-02/01

Urbroj: 5030104-10-2

Zagreb, 20. svibnja 2010.

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

Predmet: Izvješće o radu pravobraniteljice za djecu za 2009. godinu - mišljenje Vlade

Veza: Pismo Hrvatskoga sabora, klase: 021-12/10-09/09, urbroja: 65-10-03, od 31. ožujka 2010. godine

Na temelju članka 110. stavka 2. Poslovnika Hrvatskoga sabora, Vlada Republike Hrvatske o Izvješću o radu pravobraniteljice za djecu za 2009. godinu, daje sljedeće

MIŠLJENJE

Vlada Republike Hrvatske, u odnosu na Izvješće o radu pravobraniteljice za djecu za 2009. godinu, koje je predsjedniku Hrvatskoga sabora podnijela pravobraniteljica za djecu, aktom od 31. ožujka 2010. godine, ukazuje na sljedeće:

U točki 2.1.2 Pravo na saznanje vlastitog podrijetla, na prijavu rođenja i na osobno ime, navedeno je da Obiteljski zakon ne poznaje niti mogućnost promjene osobnog imena djeteta nakon utvrđivanja očinstva, te da bi se djetetu promijenilo prezime potrebno je provesti posebni upravni postupak što dodatno opterećuje roditelje. Ovakva tvrdnja iznesena u Izvješću je netočna, budući da Obiteljski zakon ne propisuje promjenu osobnog imena djetetu, ali je to detaljno propisano Zakonom o osobnom imenu (Narodne novine, br. 69/92, 26/93 i 29/94). Također, člankom 4. Zakona o osobnom imenu propisano je da djetetu kojem je do 18. godine priznato očinstvo, roditelji mogu sporazumno odrediti novo osobno ime. O tome roditelji daju izjavu na zapisnik, te je takva izjava roditelja o sporazumno određivanju novog osobnog imena djetetu temelj za upis u matične knjige i ne vodi se nikakav posebni upravni postupak.

U odnosu na točku 2.1.2., a u vezi s točkom 5.5. Ostalo, u dijelu koji se odnosi na Zakon o prebivalištu i boravištu građana, Vlada Republike Hrvatske ističe da će se u pripremi Konačnog prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prebivalištu i boravištu građana razmotriti dodavanje odredbe kojom će se regulirati prijava prebivališta novorođenog djeteta u slučajevima kada roditelji ne žive zajedno, a jedan od roditelja uskraćuje suglasnost za prijavu djeteta te još nema odluke nadležnog tijela o roditeljskoj skrbi. Za takve slučajeve će se, sukladno preporuci pravobraniteljice za djecu, uvrstiti odredba

prema kojoj se prebivalište djeteta utvrđuje prema prebivalištu roditelja s kojim dijete stvarno živi, uz suglasnost centra za socijalnu skrb.

U odnosu na točku 2.1.4 Pravo na očuvanje osobnosti, te stranice 16., 17., 18. i 19. Izvješća, potrebno je istaknuti da Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, u izvješćima novoustrojenog Odjela za upravni nadzor u Upravi za socijalnu skrb, kroz stručnu pomoć i mjere koje članovi povjerenstva za upravni nadzor daju tijekom i nakon provedenog nadzora centrima za socijalnu skrb, često određuje mjere za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti u vezi s provođenjem mjera nadzora nad izvršavanjem roditeljske skrbi, i to na način da se traži izrada plana i programa nadzora nad roditeljskom skrbi tako da su jasno naznačeni dugoročni i kratkoročni ciljevi, rokovi za njihovo izvršenje, izvršitelji metode rada, kao i očekivani ishodi, te ukazuje na to da ih je potrebno donositi u suradnji s roditeljima, kako bi spoznali navedenu mjeru kao savjetodavnu pomoć, te da je, nakon isteka roka u kojem je određena mjera nadzora nad roditeljskom skrbi, potrebno da stručni tim procijeni u kojoj su mjeri ostvareni ciljevi definirani planom i programom nadzora, kao i da se donese timski zaključak o eventualnoj potrebi ponovnog izricanja iste mjere ili potrebe poduzimanja drugih mjera za zaštitu interesa maloljetnog djeteta. Iz izvješća o provođenju mjera, koje ravnatelji centra za socijalnu skrb dostavljaju nakon nadzora, uočeno je da su uglavnom prihvaćene preporuke upravnog nadzora, te se otklanjaju nepravilnosti i poboljšava stručni rad, što pridonosi zakonitosti rada centara u kojima je proveden upravni nadzor.

S tim u vezi, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, svjesno važnosti mjere nadzora nad izvršavanjem roditeljske skrbi, a u svrhu unaprjeđenja kvalitete rada centara za socijalnu skrb, također je poduprlo pilot-projekt stručnog tima Centra za socijalnu skrb Koprivnica, usmjeren na kvalitetno i djelotvorno provođenje mjere nadzora nad izvršavanjem roditeljske skrbi. Po završetku, projekt je prezentiran svim centrima za socijalnu skrb, uz podjelu pisane brošure s preporukom da slijede ovaj primjer dobre prakse. Sljedeći korak u okviru ovih nastojanja je dogovor oko novog projekta s UNICEF-om i Studijskim centrom za socijalni rad, o nastavku edukacije stručnih radnika u dijelu koji se odnosi na ovu mjeru, s posebnim naglaskom na instrumente socijalnog rada.

Također, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi je uočilo porast problematike vezane za manipulaciju djecom u tijeku i nakon razvoda, te je slijedom toga ovoj temi u dva navrata posvetilo i dvodnevne stručne skupove na kojima su predstavnici centara za socijalnu skrb, poliklinike za djecu, sudova i pravobraniteljice za djecu, zajednički tražili rješenja i odgovore na ovu zahtjevnu temu. Rezultati tih rasprava bit će u obliku zaključaka proslijeđeni svim centrima za socijalnu skrb, kao preporuka za daljnje ujednačeno postupanje.

U točki 2.1.6 Pravo na zaštitu od nasilja, pogriješno su interpretirani službeni podaci Ministarstva unutarnjih poslova koji su dostavljeni pravobraniteljici za djecu. Naime, u Izvješću se navodi da je na štetu djece tijekom 2009. godine počinjeno ukupno 1.400 kaznenih djela nasilničkog ponašanja u obitelji (članak 215.a KZ-a), što nije točno, budući da je to ukupan broj tih kaznenih djela počinjen u Republici Hrvatskoj, a ne broj kaznenih djela počinjenih samo na štetu djece. Kasnije, u Izvješću se ispravno navodi da je u Republici Hrvatskoj ukupno 99 djece oštećeno u vezi sa spomenutim kaznenim djelom.

U točki 2.1.6.1.3 Djeca zatečena u noćnim izlascima, izneseni su nepotpuni podaci o broju zatečenih maloljetnih osoba protivno odredbama članka 95. Obiteljskog zakona. Naime, u tablici koja prikazuje broj zatečene djece u zabranjenom i štetnom noćnom

izlasku na području Grada Zagreba izneseni su podaci za prvih jedanaest mjeseci 2009. godine, a ne kako se navodi u predmetnom Izvješću, za cijelu 2009. godinu.

U odnosu na točku 2.1.6.2 Nasilje u odgojno-obrazovnim ustanovama, potrebno je napomenuti da je, nakon donošenja Protokola o postupanju u slučaju nasilja među djecom i mladima 2004. godine, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa svim odgojno-obrazovnim ustanovama uputilo naputak o obvezama postupanja u skladu s navedenim Protokolom, o čemu su obaviješteni i roditelji učenika. Također, sukladno Zakonu o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (Narodne novine, br. 87/2008 i 86/2009), donesen je Pravilnik o pedagoškoj mjeri odgojno-obrazovnog tretmana produženog stručnog postupka (Narodne novine, broj 96/2009). Intencija navedenog Pravilnika je pomaganje učeniku u lakšem prevladavanju osobnih i životnih teškoća, uz odgojnu i stručno-profesionalnu pomoć. Pritom je potrebno istaknuti da Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa reagira na svaku prijavu verbalnog ili psihičkog nasilja nad učenicima, te da se problem rješava na temelju utvrđenih činjenica. Također, sustavno se prati i vrednuje rad odgojno-obrazovnih radnika radi stvaranja uvjeta za obrazovanje učenika pod jednakim uvjetima. Naime, stručni radnici škole prepoznali su važnost problema nasilja i zbog česte suočenosti s tim problemom djeluju i informiraju učenike i roditelje na satovima razredne zajednice, roditeljskim sastancima ili kroz razne projekte u sklopu izvannastavnih aktivnosti, te se educiraju kako bi svoje pedagoško znanje, a i praksu, primjenjivali u suzbijanju nasilja.

Nadalje, Vlada Republike Hrvatske napominje da su u predmetnom Izvješću navedeni određeni podaci o predškolskom odgoju i obrazovanju koji su se u međuvremenu promijenili, te se s tim u vezi ukazuje na sljedeće:

U 2009. godini u Republici Hrvatskoj djelovala su 673 dječja vrtića. Ukupan broj djece upisane u dječje vrtiće bio je 151.514 (58%). Od toga broja bilo je 5.985 (5,3%) djece predškolske dobi s teškoćama u razvoju, od čega u integraciji 5.344, dok je u posebnim odgojno-obrazovnim skupinama i ustanovama bilo ukupno 641 dijete. Darovite djece predškolske dobi svih područja darovitosti bilo je 1.678 (1,5%), a djece pripadnika nacionalnih manjina 2.348 (2,1%). Od 2005. godine do danas izgrađena su 182 dječja vrtića, a do 31. prosinca 2009. godine Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa je sredstvima državnog proračuna i uz financijsku potporu Svjetske banke opremilo 96 novih dječjih vrtića u naseljima onih općina i gradova koji do sada nisu imali organizirane programe za djecu predškolske dobi. U partnerstvu s jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave obuhvat djece povećan je u 20 županija za 9.450 djece i uglavnom se odnosi na djecu u godini dana prije polaska u osnovnu školu.

Razvojni ciljevi predškolskog odgoja i obrazovanja navedeni su u Planu razvoja odgoja i obrazovanja 2005. - 2010. godine i odnose se na povećanje broja upisane djece u predškolske programe s 43% na 60%, te na obuhvat djece predškolom s 96% na 98%, do 2010. godine. Obuhvat djece u vrtićima u 2009. godini povećan je na 58%, dok je obuhvat djece u programu predškole bio 99%. Danas u Republici Hrvatskoj postoji 14 dječjih vrtića koji su zbog svoje kvalitete imenovani centrima izvrsnosti za stručno usavršavanje odgojno-obrazovnih radnika, a 2005. godine imenovana su dva dječja vrtića stručno-razvojnim centrima. Više od 69% djece u dobi od navršene 4. do 6. godine života uči jedan strani jezik u sklopu redovitog programa u dječjem vrtiću ili kao kraći program izvan redovitog programa, a trenutno postoje 452 verificirana programa ranoga učenja stranog jezika s djecom predškolske dobi. Verificiranih športskih programa ritmike, plesa, folklor, malog nogometa, taekwonda, tenisa i sl. ima 436. U suradnji s Hrvatskim olimpijskim

odborom, a u sklopu projekta "Olimpijski festival dječjih vrtića", u dječjim se vrtićima redovito održavaju športska natjecanja. Za djecu predškolske dobi koja imaju zdravstvenih problema, u partnerstvu dječjih vrtića i bolnica ustrojena su 4 programa, i to u Zagrebu i Sisku. Nadalje, u Republici Hrvatskoj je u 2009. godini djelovalo 50 dječjih vrtića kojima su osnivači vjerske zajednice, s 3.945 djece (48 je katoličkih, 1 židovski i 1 evangelički dječji vrtić). Katolički vjerski odgoj provodi se i u 278 dječjih vrtića čiji su osnivači gradovi i općine za onu djecu predškolske dobi za koju su roditelji dali suglasnost za njihovo uključivanje u programe vjerskog odgoja. U programe katoličkog vjerskog odgoja u dječjim vrtićima uključeno je ukupno 14.000 djece predškolske dobi. Nadalje, svi dječji vrtići imaju ugrađene sigurnosno-zaštitne i preventivne programe u svoje godišnje planove i programe, s ciljem osiguranja maksimalne sigurnosti djece i odraslih osoba u unutarnjem i vanjskom prostoru, a do danas su verificirana 93 sigurnosno-zaštitna preventivna programa u dječjim vrtićima s posebno razrađenim protokolima postupanja u mogućim rizičnim situacijama.

Potrebno je napomenuti da nije točan podatak naveden u Izvješću kako u Istarskoj, Ličko-senjskoj i Primorsko-goranskoj županiji postoji veliki broj djece koja nisu upisana u dječje vrtiće, već je to slučaj u Gradu Zagrebu i Zagrebačkoj županiji, odnosno u mjestima gdje nema dovoljno smještajnih kapaciteta.

Vežano uz preporuke pravobraniteljice za djecu da se radno vrijeme dječjih vrtića uskladi s potrebama djece i zaposlenih roditelja, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa dalo je takve smjernice svim osnivačima dječjih vrtića, te se sukladno navedenim smjernicama i postupaju. U odnosu na prigovore roditelja u vezi s mogućim ukidanjem Dječjeg vrtića "Krijesnice" u Hrvatskoj Kostajnici, Ministarstvo je u suradnji s predstavnicima lokalne i područne (regionalne) samouprave iznašlo mogućnost da navedeni dječji vrtić nastavi s radom. Nadalje, a vežano uz napomenu da dječji vrtići trebaju vršiti upise tijekom cijele godine, potrebno je napomenuti da to dječji vrtići i čine pod uvjetom da imaju raspoložive kapacitete.

Vežano uz osnovno obrazovanje, u Izvješću se navode primjeri vežani uz problem dostupnosti osnovnog obrazovanja u smislu omogućavanja primjerenog oblika školovanja, te mogućnosti upisa djeteta u školu u drugom upisnom području koje je bliže mjestu rada ili mjestu stanovanja obitelji. S tim u vezi potrebno je istaknuti da školske ustanove upisuju učenike temeljem ustroja razrednih odjela, što je u djelokrugu ureda državne uprave u županiji, odnosno Gradskog ureda za kulturu, obrazovanje i šport Grada Zagreba, pa ukoliko u pojedinoj školskoj ustanovi postoje uvjeti, mogu se upisati učenici i iz drugih upisnih područja. U Izvješću se ističe i problem rada školskih ustanova u tri smjene, pa treba napomenuti da se, u skladu s Planom razvoja sustava odgoja i obrazovanja, broj škola koje rade u jednoj ili dvije smjene sustavno povećava, te se sukladno potrebama i mogućnostima osnivača škola grade nove škole ili se nadograđuju postojeće. Ujedno, potrebno je napomenuti da je škola koja se u Izvješću navodi kao primjer rada u tri smjene, od školske godine 2009./2010. podijeljena na dvije školske ustanove, te da radi u dvije smjene.

U vezi sa zapošljavanjem stručnih suradnika-psihologa, Vlada Republike Hrvatske napominje da su državnim pedagoškim standardima za sve tri razine odgoja i obrazovanja navedene smjernice za kadrovske i materijalne uvjete rada odgojno obrazovnih ustanova, međutim, s obzirom na trenutnu gospodarsku situaciju i nemogućnost novih zapošljavanja koja se odnosi i na sustav odgoja i obrazovanja, u ovom trenutku nema uvjeta za nova zapošljavanja, pa tako ni za zapošljavanje novih stručnih suradnika-psihologa.

Nadalje, a vezano uz navode kako učenici srednjih škola nisu dovoljno upoznati s provođenjem državne mature, Vlada Republike Hrvatske naglašava da je prilikom uvođenja državne mature Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa osiguralo svakom učeniku pravo da se informira o svim pitanjima vezanim uz provođenje državne mature. Kako bi ju približilo učenicima, Ministarstvo je temeljne informacije o državnoj maturi, njezinom provođenju i važnosti za odgojno-obrazovni sustav priredilo u obliku publikacija "Ususret državnoj maturi" i "Državna matura", te organiziralo niz prezentacija u srednjim školama i u Ministarstvu, a objavilo ih je i na službenim mrežnim stranicama. Dosadašnji rezultati provedbe državne mature pokazuju veliku pripremljenost učenika i srednjih škola. Naime, učenici su pripremani i informirani o državnoj maturi i tijekom proteklih nekoliko godina kroz nacionalne ispite i probnu državnu maturu, te im nisu narušena obrazovna prava.

Vezano uz stručno usavršavanje radnika škole koji sudjeluju u odgojno-obrazovnom radu s učenicima, potrebno je napomenuti da isto provode agencija nadležna za odgoj i obrazovanje i agencija nadležna za strukovno obrazovanje, uz potporu Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa i to pod jednakim uvjetima za sve škole, pa i za škole na otocima, te je svima omogućena kontinuirana edukacija. Pravobraniteljica navodi da je problem u školama na otocima u nastavnicima koji predaju više od jednog predmeta, a zbog manje zainteresiranosti za rad na otocima u školama predaje nestručan kadar. U odnosu na prethodni navod, potrebno je istaknuti da, kao i u ostalim srednjim školama, tako i u školama na otocima, nastavnici predaju više predmeta istog strukovnog područja, najčešće u strukovnim školama, te time učenici nisu nimalo zakinuti u kvaliteti obrazovanja, već naprotiv, imaju mogućnost povezivanja sadržaja i kvalitetnijeg učenja. Rezultati nacionalnih ispita i probne državne mature pokazali su visoki postotak prolaznosti učenika s otoka, čime je vidljiva i kvaliteta njihova znanja. Kad se govori o stručnom usavršavanju odgojno-obrazovnih radnika iz otočkih škola, važno je napomenuti da svaka školska ustanova ima predviđenu satnicu i sredstva za ta usavršavanja, u skladu s potrebama škole, te može organizirati razna stručna predavanja, kao jedan od oblika stručnih usavršavanja koje Ministarstvo potiče.

U vezi s pitanjem obrazovanja pripadnika romske nacionalne manjine, Vlada Republike Hrvatske ističe da Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa ulaže znatne napore da se unaprijedi obrazovanje pripadnika romske nacionalne manjine, što je vidljivo u izvješćima o provedbi Akcijskog plana Desetljeća za uključivanje Roma 2005. - 2015., osobito kada je u pitanju povećanje obuhvata obveznim osnovnim obrazovanjem, sufinanciranje programa predškole i roditeljskog udjela u cijeni predškolskog odgoja te produženog boravka, odnosno aktivnosti za rad s romskim učenicima izvan nastave, osiguravanje i porast broja stipendija svim srednjoškolcima i studentima pripadnicima romske nacionalne manjine, kao i sufinanciranje programa osposobljavanja i opismenjavanja odraslih pripadnika romske nacionalne manjine.

S obzirom na napomene iz Izvješća koje se odnose na interakciju i prihvaćenost romskih učenika unutar škole, što je odraz prihvaćenosti romskih građana u široj društvenoj zajednici, odnosno njihove društvene uključenosti, Vlada Republike Hrvatske naglašava da je za rješavanje određenih problema koji se javljaju u obrazovanju potrebno partnerstvo svih društvenih čimbenika na određenom području naseljenom pripadnicima romske nacionalne manjine, osobito u Međimurskoj županiji. Takvo partnerstvo proizlazi iz strategijskih dokumenata Vlade Republike Hrvatske i to Nacionalnog programa za Rome i Akcijskog plana Desetljeća za uključivanje Roma, te je u tom smislu potrebna i potpora pravobraniteljice za djecu, osobito kad je u pitanju javno artikuliranje stavova po pitanju

ljudskih prava, odnosno prava na obrazovanje i punu integraciju pripadnika romske nacionalne manjine.

Nadalje, u Izvješću se navodi kako je rok za izvršenje mjere uvođenja kolegija Nasilje među djecom, bila 2008. godina i kako do danas ona nije u potpunosti ostvarena. S tim u vezi, potrebno je ukazati na to da je Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju propisana autonomija sveučilišta koja, između ostalog, obuhvaća i utvrđivanje studijskih programa. Studiji se ustrojavaju prema studijskom programu koji donosi visoko učilište, a studijske programe koji se izvode na sveučilištu, donosi senat sveučilišta. Sukladno propisanoj autonomiji sveučilišta, visoko učilište autonomno donosi studijske programe vodeći računa o njihovoj aktualnosti, usklađenosti s nacionalnim prioritetima i usporedivosti s programom Europske unije. U Izvješću je također navedeno kako se provedba navedene mjere, te njezino prihvaćanje i iskazani interes za nju, bitno razlikuju od sveučilišta do sveučilišta, pa je potrebno napomenuti da takvo stanje proizlazi iz propisane autonomije sveučilišta.

U odnosu na točku 2.1.8 Udomiteljstvo, te točku 2.5.1 Socijalna prava, potrebno je ukazati da je novi model organizacije rada centara za socijalnu skrb po principu "ured sve na jednom mjestu", izrađen u okviru Projekta razvoja sustava socijalne skrbi u razdoblju od 2008. - 2009. godine, u sklopu širih reformskih procesa usmjerenih na modernizaciju i razvoj sustava socijalne skrbi. Nova organizacija rada centara za socijalnu skrb predviđa reorganizaciju poslova na taj način da se: uvede prednji (prijemni) ured, kako bi se osigurao kvalitetan prvi kontakt s korisnikom i poboljšalo davanje informacija, te izvršila inicijalna procjena potreba korisnika, primio zahtjev, popunio potreban obrazac, te stručno-savjetodavno pomoglo osobi koja se javi u centar; novčane i druge pomoći izdvoje od usluga socijalne skrbi; pružanje socijalnih usluga organizira kroz dvije stručne cjeline, posebno za djecu, mladež i obitelj, a posebno za odrasle osobe. Novi način rada u centrima za socijalnu skrb i podružnicama razumijeva timski pristup stručnom radu, u kojem je naglašena uloga socijalnog radnika koji je u pravilu voditelj, odnosno koordinator individualnog plana skrbi za korisnika (samca ili obitelj), koji se izrađuje temeljem cjelovite timske procjene potreba korisnika. Socijalni radnik (voditelj, odnosno koordinator individualnog plana skrbi) uključuje u tim koji se formira oko korisnika druge potrebne stručnjake centra (psihologa, defektologa, pravnik), te druge zainteresirane osobe (npr. druge članove obitelji, stručnjake iz drugih relevantnih sustava), ovisno o složenosti potreba korisnika. Sustavno praćenje provedbe individualnog plana i njegova evaluacija provodi se timski, a socijalni radnik/voditelj plana skrbi i u ovoj aktivnosti ima ulogu koordinatora. Voditelj plana skrbi sudjeluje u izradi plana skrbi, koordinira stručne postupke, procjenjuje rezultate skrbi i njezin utjecaj na socijalni status korisnika zajedno s drugim stručnjacima uključenim u plan skrbi i samim korisnikom. Slijedom navedenog, za istaknuti je da će nova organizacija rada u centrima za socijalnu skrb pridonijeti stručnom radu u području udomiteljstva, te provedbom timskog rada i umrežavanja na lokalnoj zajednici doprinijeti kvalitetnijem udomljavanju djece (u tekstu je pogrešno navedeno da će se formirati jedan tim za djecu, mladež i obitelj).

U točki 2.7.2 Zaštita prava djece počinitelja kaznenih i prekršajnih djela, u Izvješću, na temelju pritužbi roditelja daje se mišljenje o potrebi "kvalitetnije edukacije posebnih službenika za postupanje s djecom". S tim u vezi, Vlada Republike Hrvatske napominje da Ministarstvo unutarnjih poslova kontinuirano educira, specijalizira i ulaže u usavršavanje svojih radnika koji primjenjuju policijske ovlasti prema djeci. U vezi s navedenim, Vlada Republike Hrvatske upozorava da u pojedinim dijelovima Izvješća u kojima se komentiraju i spominju konkretni događaji, pravobraniteljica za djecu daje

mišljenje isključivo na temelju saznanja koja dobije primjerice od roditelja djeteta, a ne na temelju svih kasnije prikupljenih saznanja o događaju, među kojima su često i izvješća policije koja se pravobraniteljici za djecu dostavljaju na njezin zahtjev.

U odnosu na točku 3.3 Prava djece s teškoćama u razvoju, a vezano uz navode oko neujednačenosti rada tijela vještačenja i primjene Pravilnika o sastavu i načinu rada tijela vještačenja u postupku ostvarivanja prava iz socijalne skrbi i drugih prava po posebnim propisima (Narodne novine, br. 64/2002 i 105/2007), potrebno je ukazati na sljedeće: djeca s Downovim sindromom, iako imaju istu osnovnu dijagnozu, u pojedinim slučajevima mogu ostvariti prava iz socijalne skrbi, dok u pojedinim slučajevima ne mogu, budući da to ovisi o stupnju usvojenih znanja, vještina i navika, odnosno njihovu sveukupnom funkcioniranju. Isto se odnosi i na sve druge osobe s različitim sindromima i bolestima. Također, u situacijama u kojima su kod jedne osobe, primjerice s osnovnom dijagnozom Downovog sindroma, utvrđena i druga oštećenja, njihovo se istodobno postojanje izravno reflektira na sposobnosti te osobe. S tim u vezi važno je napomenuti da mjerilo za utvrđivanje težine oštećenja zdravlja nije sama dijagnoza, već teškoće koje su nastale kao posljedica određenog stanja ili bolesti. U Nacionalnoj strategiji izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2007. do 2015. godine, predviđena je mjera kojom se nadležna ministarstva obvezuju izraditi stručnu i analitičku podlogu o mogućnostima unaprjeđenja prava s osnove invalidnosti, s ciljem donošenja novih propisa a radi ujednačavanja mjerila za ostvarivanje prava svih osoba s invaliditetom. Radi ujednačenosti postupanja predloženo je osnivanje jedinstvenog tijela vještačenja koje bi temeljem jedinstvene liste utvrđivalo tjelesna ili mentalna oštećenja ili psihičke bolesti, o čemu bi se izdavao nalaz i mišljenje o vrsti, stupnju i težini oštećenja. Na temelju takvog dokumenta osobe s invaliditetom mogle bi ostvarivati određena prava propisana u različitim sustavima. Jedinstveno tijelo vještačenja trebalo bi djelovati kao samostalna i neovisna institucija koja bi funkcionirala na razini Republike Hrvatske. Također, Vlada Republike Hrvatske je 6. svibnja 2010. godine usvojila Plan provedbenih aktivnosti Programa gospodarskog oporavka. U sklopu mjere Analiza sustava socijalnih naknada, ujednačavanje naknada koje se dodjeljuju po istoj osnovi i puna primjena OIB-a kao instrumenta usmjeravanja mjera socijalne politike, jedna od provedbenih aktivnosti je definiranje jedinstvenog načina utvrđivanje invaliditeta. Navedeno uključuje izradu jedinstvene liste oštećenja, pregled važećih zakonskih propisa koje treba mijenjati, izrada nacrtu zakona o jedinstvenom tijelu vještačenja i načinu utvrđivanja invaliditeta, a rok je srpanj 2010. godine. Također, potrebno je napomenuti da će Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi pristupiti izradi novih propisa iz socijalne skrbi, pri čemu će se razmotriti svi prijedlozi u svrhu poboljšanja kvalitete pružanja usluga osobama s invaliditetom uopće, pa tako i osobama s Downovim sindromom i njihovim obiteljima.

Nadalje, na nekoliko mjesta u Izvješću govori se da nisu postignuti značajniji pozitivni iskoraci u praksi u području zaštite djece s teškoćama u razvoju, a opis stanja se ocjenjuje na temelju broja prijava povreda prava djece s teškoćama u razvoju koja su se obratila Uredu pravobraniteljice za djecu. Vlada Republike Hrvatske je mišljenja da je ovakve zaključke moguće donositi jedino utemeljeno na provedenim istraživanjima, te Vlada smatra potrebnim istaknuti da nadležna državna tijela kontinuirano provode niz mjera zadanih Nacionalnom strategijom izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2007. do 2015. godine i da broj podnesenih prijava Uredu pravobraniteljice za djecu ne odražava stvarno stanje temeljem kojeg bi se mogao izvoditi sveobuhvatan zaključak.

Vezano uz navode iz Izvješća koji se odnose na djelokrug rada obiteljskih centara, Vlada Republike Hrvatske ukazuje da su obiteljski centri ustanove čije je osnivanje i

djelovanje uređeno Zakonom o socijalnoj skrbi. Obiteljski centri su sadržajno sasvim novi institucionalni oblik servisa namijenjen svakoj obitelji, budućem i sadašnjem roditelju, djetetu, mladoj ili starijoj osobi, koji ima prije svega savjetodavnu i preventivnu svrhu, a njihov rad temelji se na načelu dragovoljnosti korisnika. Poseban naglasak u radu obiteljskih centara stavljen je na pružanje potpore obitelji u svladavanju izazova današnjice, a osobito u pružanju savjetodavne pomoći roditeljima u odgoju djeteta. Primjeri takvih aktivnosti su organiziranje slobodnih i savjetodavnih aktivnosti prilagođenih potrebama roditelja ili roditelja i djece, čime se pridonosi stabilnosti partnerskih odnosa te odnosa roditelj - dijete. Nadalje, obiteljski centri pokazali su se osobito aktivni u prevenciji neželjenih oblika ponašanja djece, ali i razvijaju pozitivan odnos i povjerenje unutar obitelji i socijalnog okruženja djece. Vezano uz suradnju obiteljskih centara i centara za socijalnu skrb skreće se pozornost da se, prema najnovijim izvješćima obiteljskih centara za ožujak/travanj 2010. godine, u prosjeku od 10 - 30% korisnika (ovisno od županije do županije) obrati obiteljskom centru po preporuci centara za socijalnu skrb ili po dobivanju informacije od centara za socijalnu skrb.

U odnosu na navode iz Izvješća koji se odnose na način suradnje Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti i Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, te provedbu Zakona o roditeljnim i roditeljskim potporama, potrebno je istaknuti da je 9. srpnja 2009. godine, temeljem članka 53. stavka 1. Zakona o roditeljnim i roditeljskim potporama, osnovano Povjerenstvo za praćenje provedbe Zakona o roditeljnim i roditeljskim potporama. U Povjerenstvo su imenovani predstavnici Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva, Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, Hrvatske obrtničke komore, Hrvatske udruge poslodavaca i Koordinacije sindikalnih središnjica. Dodatno, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti i Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje surađuju u području ostvarivanju prava iz navedenog Zakona u svim slučajevima u kojima se stranke pisanim putem ili osobno obrate izravno Ministarstvu primjedbom na dostavljena rješenja Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje ili oko poteškoća pri ostvarivanju Zakonom propisanih prava.

U točki 3.5 Prava djece čiji su roditelji u zatvoru, pravobraniteljica za djecu je izvijestila o dobroj suradnji s Upravom za zatvorski sustav i uvažavanju inicijativa i preporuka koje su upućene u svrhu zaštite interesa djece čiji su roditelji u zatvoru, uz konstataciju da je nesporno došlo do pomaka u senzibilizaciji i poduzimanju mjera, ponajprije od samih djelatnika zatvorskog sustava i angažiranjem upravitelja. S tim u vezi, uvažen je prijedlog pravobraniteljice za djecu, te su ustrojene evidencije o broju djece čiji su roditelji u zatvoru i posjetama djece roditeljima u zatvoru, što će se iskazati u izvješću o stanju i radu kaznionica, zatvora i odgojnih zavoda za 2009. godinu.

U odnosu na primjebu da u Akcijski plan za unaprjeđenje zatvorskog sustava Republike Hrvatske od 2009. do 2014. godini nisu ugrađene preporuke pravobraniteljice za djecu, niti su utvrđene posebne mjere usmjerene na zaštitu djece, Vlada Republike Hrvatske ističe da primjedba nije utemeljena, budući da je Akcijski plan donesen radi unaprjeđenja redovitih poslova i djelatnosti Uprave za zatvorski sustav. U skladu s Akcijskim planom, u Središnjem uredu Uprave za zatvorski sustav, Službi tretmana, ustrojen je Odjel za maloljetnike, što će doprinijeti kvalitetnijoj i sveobuhvatnijoj zaštiti maloljetnih počinitelja, kao i djece zatvorenika.

U točki 3.13 Pravo na zdrav okoliš, navodi se (str. 149) da je u vezi s podneskom roditelja i građana u naselju u kojem je postavljena bazna stanica, građevinska

inspekcija navodno donijela rješenje o uklanjanju nelegalne bazne stanice, te se potom nastavlja s neutemeljenom pretpostavkom da se to rješenje ne provodi, jer da se ostavlja vrijeme mobilnom operateru za sređivanje dokumentacije za ostanak odašiljača. S tim u vezi, Vlada Republike Hrvatske ističe da se činjenično stanje bitno razlikuje od onog navedenog u Izvješću, jer je građevinska inspekcija Uprave za inspekcijske poslove Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva po obavljenom nadzoru zbog izvođenja građevinskih radova bez odobrenja, u veljači 2009. donijela inspekcijsko rješenje o uklanjanju bazne stanice i pripadajuće opreme. Investitoru je upućen i poziv - obavijest da postupi po naredbi iz Rješenja, a podnesen je i optužni prijedlog protiv investitora zbog izvođenja radova bez odobrenja za gradnju. S obzirom na to da je bazna stanica izgrađena na useljenoj obiteljskoj građevini drugog investitora, za koju je utvrđeno da nema odgovarajućeg akta za građenje, doneseno je Rješenje i za njezino uklanjanje. Izvršenje inspekcijskog rješenja o uklanjanju bazne stanice planirano je u tekućem tromjesječju, budući da u međuvremenu investitor nije dokazao uvjete na temelju kojih bi je mogao graditi.

U slučaju opisanom na str. 150 Izvješća, o kojem se ne navodi detaljnija kvalifikacija inspekcijskog postupka, potrebno je napomenuti da je građevinska inspekcija Uprave za inspekcijske poslove Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva po obavljenom nadzoru zbog izvođenja građevinskih radova bez odobrenja, u travnju 2009. donijela inspekcijsko rješenje o uklanjanju bazne stanice. Investitoru je upućen i poziv - obavijest da postupi po naredbi iz Rješenja, a podnesen je i optužni prijedlog protiv investitora zbog izvođenja radova bez odobrenja za gradnju. Međutim, investitoru nije Zakonom zapriječeno da istovremeno podnese i zahtjev za ishodenje akta, kojim se građenje takve građevine odobrava. Tako je investitor dostavio nadležnoj inspekciji u međuvremenu ishodenom Rješenju o tipskom projektu iz listopada 2009. godine, glavni projekt s izjavom glavnog projektanta o usklađenosti tog projekta s tipskim projektom, te je postupak za obustavu inspekcijskog postupka u tijeku.

U odnosu na točku 3.14 Zaštićenost prava djece na otocima, Vlada Republike Hrvatske ističe da je u vezi s opisanim slučajem na otoku Visu, promijenjen način rada Centra za socijalnu skrb Split, Podružnice Vis tako da mobilni tim iz ureda Centra Split po potrebi obilazi podružnice Hvar i Vis, te će u tom smislu stručna podrška na otocima kroz novi način rada centra biti poboljšana.

U točki 5.5 Ostalo, pravobraniteljica predlaže izmjenu Zakona o strancima (Narodne novine, br. 79/2007 i 36/2009), u dijelu koji se odnosi na odobravanje stalnog boravka djeci prije isteka propisanog roka od 5 godina odobrenog privremenog boravka. Pravobraniteljica smatra da bi predložena izmjena bila u skladu s Konvencijom o pravima djeteta u dijelu koji se odnosi na pravo na zdravstvenu zaštitu djece. S tim u vezi, Vlada Republike Hrvatske ističe da su Zakonom o strancima propisani uvjeti ulaska, kretanja i boravka te rad stranaca u Republici Hrvatskoj, dok je pitanje zdravstvenog osiguranja stranaca, bez obzira na njihovu dob, uređeno Zakonom o zdravstvenoj zaštiti stranaca (Narodne novine, broj 114/97). Važno je istaknuti da je, u izradi Zakona o strancima, koji je stupio na snagu 1. siječnja 2008. godine, bilo potrebno odredbe Zakona uskladiti s pravnom stečevinom Europske unije. Zdravstveno osiguranje je propisano kao uvjet za odobrenje privremenog i stalnog boravka, a sukladno europskoj pravnoj stečevini. Slijedom navedenoga, Zakon o strancima usklađen je s direktivama po pitanju zdravstvenog osiguranja stranaca, te uvjetima za odobrenje privremenog i stalnog boravka u Republici Hrvatskoj. Nadalje, prema Zakonu o obveznom zdravstvenom osiguranju, prijavu na obvezno zdravstveno osiguranje prema jednoj od osnova utvrđenih tim Zakonom vrše osobe s prebivalištem u Republici

Hrvatskoj, te stranci s odobrenim stalnim boravkom u Republici Hrvatskoj, ako međunarodnim ugovorom o osiguranju nije drugačije određeno. Također, ako međunarodnim ugovorom nije drugačije određeno, prijavu vrše stranci s odobrenim privremenim boravkom u Republici Hrvatskoj ako su u radnom odnosu kod poslodavca sa sjedištem u Republici Hrvatskoj ili u Republici Hrvatskoj obavljaju djelatnost. Stranac kojemu je odobren privremeni boravak, a zdravstveno osiguranje mu nije utvrđeno u skladu s naprijed navedenim, osigurava se u skladu sa Zakonom o zdravstvenoj zaštiti stranaca u Republici Hrvatskoj, te postaje obveznik plaćanja doprinosa za obvezno zdravstveno osiguranje. U tom slučaju, nakon što mu nadležna policijska uprava/postaja odobri privremeni boravak, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje vrši njegovu prijavu na obvezno zdravstveno osiguranje, o čemu obavještava Poreznu upravu Ministarstva financija koja je, u skladu sa Zakonom o doprinosima (Narodne novine, br. 84/2008 i 152/2008), nadležna za donošenje rješenja o obvezi plaćanja, vrsti i mjesečnom iznosu dužnog doprinosa, te razdoblju na koje se odnosi. Zakonom o zdravstvenoj zaštiti stranaca u Republici Hrvatskoj predviđeno je da se za maloljetne strance koji se u Republici Hrvatskoj zateku bez roditeljske skrbi zdravstvena zaštita osigurava na teret sredstava državnog proračuna.

U odnosu na točku 7.1 Ustanove socijalne skrbi, te navode u vezi s primjenom Zakona o volonterstvu (str. 219), Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi se obvezalo domovima socijalne skrbi poslati uputu za postupanje, upravo zato što je na aktivu ravnatelja ta točka bila naglašena kao sporna u domovima, te je zatražena uputa Ministarstva.

Nadalje, u dijelu koji se odnosi na posjet ustanovama (str. 218 i dalje - domovi za djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi, domovi za djecu s teškoćama u razvoju i domovi za djecu s poremećajima u ponašanju), Vlada Republike Hrvatske ukazuje na sljedeće:

U okviru djelatnosti socijalne skrbi, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi poduzelo je odgovarajuće aktivnosti kako bi se otklonili uočeni nedostaci u vezi s izradom individualnih planova za djecu bez roditeljske skrbi, uz aktivnu participaciju djece u izradi tih planova. Isto se odnosi i na uočeno kršenje prava na privatnost djece koje je, prema navodima iz Izvješća, zabilježeno u jednom domu, kao i nedefinirano i nedosljedno sankcioniranje neprimjerenog ponašanja djece u domovima za djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi. Radi poboljšanja kvalitete socijalnih usluga, čime će se otkloniti i uočeni nedostaci, potpredsjednik Vlade Republike Hrvatske i ministar zdravstva i socijalne skrbi donio je 7. prosinca 2009. godine Odluku o standardima kvalitete socijalnih usluga u djelatnosti socijalne skrbi. Uvođenjem ovih standarda, koji predstavljaju polaznu osnovu za mjerenje kvalitete socijalnih usluga, kod svih pružatelja socijalnih usluga u Republici Hrvatskoj osigurava se, između ostalog, trajna i predvidljiva kvaliteta usluga, profesionalno djelovanje sustava usluga, te jamči odgovornost pružatelja usluga prema naručiteljima i korisnicima usluga, kao i široj društvenoj zajednici. U vezi s uočenim nedostatkom kontrole pri ulascima i izlascima iz doma što predstavlja potencijalnu opasnost za sigurnost djece, potrebno je napomenuti da je Pravilnikom o vrsti i djelatnosti doma socijalne skrbi, načinu pružanja skrbi izvan vlastite obitelji, uvjetima prostora, opreme i radnika doma socijalne skrbi, terapijske zajednice, vjerske zajednice, udruge i drugih pravnih osoba te centra za pomoć i njegu u kući (Narodne novine, broj 64/2009), propisano da se zaštita od provale provodi uporabom alarma i videonadzora, koja će se ujedno koristiti i kao zaštita sigurnosti djece. Domovi su obvezni udovoljiti uvjetima u roku propisanim Pravilnikom, a s obzirom na zaštitu interesa djece smještene u ovim domovima, ovoj će se obvezi dati prioritet.

Sa svrhom daljnje deinstitucionalizacije sustava socijalne skrbi, kao i skraćivanja trajanja smještaja djece u ustanovama, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi provelo je Projekt razvoja sustava socijalne skrbi s osnovnim ciljem uspostave novog, racionalnijeg i djelotvornijeg sustava usmjerenog prema socijalno najugroženijim građanima, odnosno socijalno osjetljivim skupinama. To razumijeva daljnju decentralizaciju i prenošenje ovlasti na jedinice područne (regionalne) samouprave, kako bi službe bile što djelotvornije i dostupnije građanima, te kvalitetnije pružanje socijalnih usluga u instituciji i izvan institucije. Jedan od dokumenata koji će pratiti socijalnu politiku je i izrada i donošenje Master plana za transformaciju ustanova u manje stambene jedinice, odnosno povećanje kapaciteta za pružanje izvaninstitucionalnih usluga.

U skladu sa zahtjevima domova za djecu s teškoćama u razvoju koji se odnose na zapošljavanje radnika, potrebno je napomenuti da je Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi proteklih nekoliko godina odobravalo nova zapošljavanja sukladno raspoloživim sredstvima za tu namjenu, pri čemu nije bilo moguće zadovoljiti sveukupne potrebe za zapošljavanjem u domovima za tjelesno ili mentalno oštećene osobe, čiji je osnivač Republika Hrvatska, kojih je trenutačno 28. Stoga se poduzimaju aktivnosti za osiguranjem odgovarajuće skrbi sukladno raspoloživim sredstvima u državnom proračunu, te sveukupnim potrebama za pružanjem usluga skrbi, uvažavajući pritom potrebe svih proračunskih korisnika. Isto se odnosi i na osiguranje zamjene radnika za bolovanje unutar 42 dana, jer je za navedeno zapošljavanje također nužno osigurati dodatna sredstva.

Nadalje, uvjeti u pogledu prostora za domove za djecu s teškoćama u razvoju razlikuju se ovisno o pružatelju usluge, odnosno starosti i funkcionalnosti objekata u kojima se pružaju usluge socijalne skrbi. Ranije navedenim Pravilnikom, kojim se uređuju uvjeti u pogledu prostora, opreme i radnika, utvrđena je obveza domova da udovoljavaju propisanim uvjetima, koji pretpostavljaju temeljni standard za sve pružatelje usluga, te će ustanove u propisanom roku i sukladno financijskim mogućnostima osigurati odgovarajuće uvjete. Istim je Pravilnikom također određena obveza angažiranja liječnika specijalista odgovarajućih specijalnosti u propisanom opsegu, pri čemu je i ranije, prije njegova stupanja na snagu, sukladno zahtjevima pojedinih domova, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi odobravalo angažiranje liječnika specijalista u traženom opsegu.

Uvažavajući navode iz Izvješća kako se stječe dojam da se rehabilitacija djece s teškoćama u razvoju odvija prema "medicinsko-zaštitnom" modelu, Vlada Republike Hrvatske napominje da je daljnji razvoj sustava socijalne skrbi usmjeren prema društvenom modelu, odnosno integraciji djece s teškoćama u razvoju u užu i širu društvenu zajednicu. Također, nastojat će se da pristup u odgoju, obrazovanju i rehabilitaciji bude usmjeren prema normalizaciji, integraciji i participaciji, stjecanju samopouzdanja i samopoštovanja, te samoodređenju i samozastupanju djece s teškoćama u razvoju.

U odnosu na smještajne uvjete u Odgojnom domu Mali Lošinj, potrebno je napomenuti da su djelomično neadekvatni zbog loše riješenog zagrijavanja spavaonica. U manjim objektima gdje su smještene odgojne grupe, zagrijava se samo dnevni boravak, gdje se provodi slobodno vrijeme, učenje i grupne aktivnosti. S tim u vezi, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi je planiralo potrebna sredstva u svrhu rješavanja tog problema. U vezi s navodima korisnika o fizičkom kažnjavanju (pljuskanju), obavljen je inspekcijski nadzor u Domu, pri čemu je utvrđeno da nije bilo fizičkog kažnjavanja korisnika, a inspekcijski nalaz pokazao je nastojanja odgajatelja da spriječe sukob između korisnika, što je dovelo do fizičke intervencije razdvajanja i onemogućavanja korisnika pod utjecajem opijata da se fizički

obračuna s drugim korisnicima. Stoga Vlada Republike Hrvatske zauzima stajalište da se navedeni problem ne smije generalizirati. Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi započelo je s edukacijom odgojnog osoblja, te se s tim u vezi održavaju seminari, primjerice "Senzibilizacija stručnih radnika u neposrednom radu s djecom i mladeži s poremećajima u ponašanju" koji će obuhvatiti 40 stručnih radnika domova za djecu i mladež s poremećajima u ponašanju. Seminari će se provoditi kroz ART - program (Agression Replacement Training), koji je visoko strukturiran, direktivan i dinamičan trening kontrole agresivnog ponašanja, učenja socijalnih vještina i unaprjeđenja moralnog rezoniranja. Također, Ministarstvo odobrava, te djelomično ili u cijelosti financira doškolovanje stručnih radnika, kako bi se kompetentnost stručnog rada podigla na što je moguće veću razinu.

U točki 7.3 Prihvatilište za tražitelje azila, u dijelu u kojem se govori o postavljanju skrbnika djetetu, navodi se kako se skrbnik najčešće postavlja iz redova socijalnih radnika iz centara za socijalnu skrb. Međutim, točna je informacija da je, do sada, centar za socijalnu skrb uvijek imenovao skrbnika za dijete bez pratnje iz redova stručnih službi centra za socijalnu skrb. U dijelu u kojem se govori kako protekle godine niti jedno dijete nije dočekalo rješenje o davanju azila, niti je ostvarilo pravo na zaštitu u Republici Hrvatskoj, potrebno je istaknuti kako je tijekom 2009. godine dvanaestero djece bez pratnje zatražilo azil. Za vrijeme dok se provodi postupak vezan uz zahtjev za azil, svi tražitelji azila imaju zaštitu sukladno odredbama Zakona o azilu, do pravomoćnosti rješenja. Jednome djetetu bez pratnje, pravo na azil u Republici Hrvatskoj odobrilo je Povjerenstvo za azil svojim Rješenjem od 10. prosinca 2009. godine, dok je drugom djetetu, koje je azil zatražilo 2009. godine, to pravo Ministarstvo unutarnjih poslova odobrilo Rješenjem od 26. veljače 2010. godine. Nadalje, za dvoje djece bez pratnje, koja su azil zatražila 2009. godine, Ministarstvo unutarnjih poslova odobrilo je supsidijarnu zaštitu rješenjima od 3. ožujka 2010. godine.

Za svoje predstavnike, koji će u vezi s iznesenim mišljenjem biti nazočni na sjednicama Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila prof. dr. sc. Slobodana Uzelca, potpredsjednika Vlade Republike Hrvatske, Tomislava Ivića, ministra obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, mr. sc. Stjepana Adanića, državnog tajnika u Ministarstvu obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti i Zdenka Žunića, ravnatelja u Ministarstvu obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti.

PREDSJEDNICA
 Jadranka Kosor /dipl. iur.

